
ทัศนคติของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา

(Attitude of the Community to the Tourism Development for the Wang Nam Khiao-Pha Khao Phu Lung Forest Reserve, Nakhon Ratchasima Province)

สมหมาย อุดมวิทิต¹ และ วรานันต์ ต้นติเวทย์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่า วังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน ผ่านการสัมภาษณ์ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาการท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 157 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่าผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่น โดยผลกระทบมีทั้งด้านบวก ได้แก่ ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับผลประโยชน์ด้านรายได้ การลดลงของปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า การกระจายรายได้ภายในชุมชนที่ดีขึ้น สำหรับผลกระทบทางด้านลบสะท้อนถึงความกังวลของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาขยะ และราคาสินค้าอุปโภคบริโภคภายในชุมชนที่จะเพิ่มขึ้น ซึ่งการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะ คือ ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่บิดเบือนวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรมีการกำหนดมาตรการเพื่อรองรับ และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว ป่าสงวนแห่งชาติ และผลกระทบต่อชุมชน

ABSTRACT

This research aims to analyze impact on the community of the tourism development for the Wang Nam Khiao-Pha Khao Phu Lung Forest Reserve, Nakhon Ratchasima Province. The impact on the community of the tourism development consists of social site and environmental site. The research draws samples from households in Wang Nam Khiao collected by 157 questionnaires. The study results found that developed tourism has impacts on local communities, not only positive impacts which are increase in income, decrease of trespass forest area and better income distribution, but also negative

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมลล์: lbcsmu@ku.ac.th

² อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา อีเมลล์: waranan.d@gmail.com

impacts which are reflect to anxiety in garbage and price of goods in local communities. This study suggest that the government should promote the participation of communities in the tourism management to tourism development does not to change culture and being of the community and the relevant authorities in the region should be established to support the measures and solving problems will arise from the tourism Development such as wastrel problems Intrusion problems etc.

Keywords: Tourism Development, Reserved Forest and Impact on the Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ป่าสงวนแห่งชาติ (Forest Reserve) คือ พื้นที่ป่าที่รัฐบาลต้องการเก็บรักษาไว้ให้มีสภาพเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เพื่อประโยชน์ในหลายรูปแบบ โดยการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ คือ การสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์นานที่สุดสำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้มีการกำหนดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีข้อห้ามมิให้บุกรุกหรือหาผลประโยชน์จากป่าสงวน อย่างไรก็ตามการกำหนดพื้นที่ป่าสงวนดังกล่าวไม่ได้ทำให้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนลดลง เนื่องจากยังคงมีประชาชนในชุมชนส่วนหนึ่งที่มีความต้องการใช้ประโยชน์จากป่าสงวน โดยประชาชนเห็นว่าป่าสงวนนั้นอยู่ในบริเวณพื้นที่ท้องถิ่นของตนเอง สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ดังเช่นในบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ดังกล่าวมีประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โดยรอบเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง เช่น การใช้ประโยชน์ในเรื่องของพืชอาหารจากป่า พืชสมุนไพร และไม้ใช้สอยจากป่า เป็นต้น หากพิจารณาในด้านกฎหมายแล้วการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่ ในหลายประเทศทั่วโลกได้ใช้การท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าสงวนเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่กับประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบพื้นที่ ซึ่งหากประเทศไทยต้องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าสงวน วิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ป่าสงวนจึงถือเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสม เพราะนอกจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งแล้วยังเป็นการพัฒนาชุมชนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โดยรอบอีกด้วย ซึ่งกล่าวได้ว่าผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ และนำไปสู่การปรับทัศนคติของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มากเกินไปเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่อาจนำมาซึ่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และสังคมในพื้นที่โดยรอบ ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบสำหรับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาความขัดแย้ง แต่พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่คือ 1) กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และ 2) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่า

วังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดปัญหาความขัดแย้ง การศึกษาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อชุมชน โดยการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับความคิดเห็น และทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา

แนวคิด ทฤษฎี และการตรวจสอบเอกสาร

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่อยู่บนพื้นฐานของการบริโภคทรัพยากร แม้ว่า การบริโภคดังกล่าวจะเป็นการบริโภคทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้นไป แต่การบริโภคนั้นก่อให้เกิดของเสียและมลพิษ รวมไปถึงผลกระทบในรูปแบบต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้เป็นไปได้ทั้งผลกระทบทางบวก และทางลบ ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปแล้ว การจัดการท่องเที่ยวมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดผลในทางบวก ในขณะที่เดียวกันต้องควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบ หรือให้เกิดน้อยที่สุดด้วย

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสังคม-วัฒนธรรม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (แสงสรรค์ ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, อีสริยา วุฒิสินธุ์, ยุทธพงษ์ ศิริมังคละ, และสุจิต เรืองเรือ, 2558) ซึ่งตัวอย่างผลกระทบแต่ละด้านแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านบวก	ผลกระทบทางด้านลบ
<p>ด้านเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน อันเนื่องมาจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาจับจ่ายใช้สอย รายได้ในการค้าซื้อสินค้า และบริการท่องเที่ยวภายในชุมชน - สร้างรายได้ให้ภาครัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ส่งเสริมการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ รวมถึงการลงทุนในธุรกิจบริการอื่นๆ 	<p>ด้านเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเพิ่มสูงขึ้นของราคา และค่าครองชีพในชุมชน เนื่องจากเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวภายในชุมชน เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการมีโอกาสเพิ่มราคาสินค้าและบริการให้สูงขึ้น ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว - การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมในท้องถิ่น - รายได้และอาชีพที่ขึ้นกับฤดูกาลท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผลกระทบทางด้านบวก	ผลกระทบทางด้านลบ
<p>ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาความเจริญให้แก่สังคมใน - การยกระดับมาตรฐานการครองชีพในชุมชน - การก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน - การสร้างอาชีพ และการจ้างงานในชุมชน - ก่อให้เกิดการฟื้นคืนของศิลปะ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิม <p>ด้านสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน - การก่อให้เกิดประโยชน์ในการร่วมมือในการพัฒนา และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกระตุ้นจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ ส่วนหนึ่งจัดสรรเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการอนุรักษ์ - เกิดการปรับปรุงและพัฒนาสภาพภูมิทัศน์ และกายภาพให้ดีขึ้น 	<p>ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และค่านิยมในชุมชน - เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรม และภาษาถิ่นดั้งเดิม - การย้ายถิ่นเข้ามาของคนภายนอกชุมชน - การทำลายศิลปวัตถุของชุมชนในท้องถิ่น - สร้างปัญหาสังคม เช่น เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดที่มากับนักท่องเที่ยว เป็นต้น <p>ด้านสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบต่อระบบนิเวศในพื้นที่ - การก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหามลพิษ ผ่านทางการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวมากเกินไป - การสูญเสียพื้นที่ธรรมชาติ เพื่อเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว - การรบกวนพื้นที่ธรรมชาติอันเกิดจากการไม่จำกัดจำนวน นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมธรรมชาติ - การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและใช้ประโยชน์จากที่ดินในแนวทางที่ไม่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยเริ่มมีการนำองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์ผลกระทบต่อชุมชนจากการท่องเที่ยว เช่น วีระวัฒน์ ตาละนาถ (2548) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีกรณีศึกษาสหกรณ์ไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปอง โดยเปรียบเทียบระหว่างการเป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยให้บริการที่พักแบบชุมชนมีส่วนร่วม (Home Stay) พบว่า สมาชิกของโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยแบบโฮมสเตย์ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้นั้นเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจทางบวก และยังพบอีกว่า การท่องเที่ยวส่งผลกระทบเชิงลบกล่าวคือ การท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ อรรถพล จันทรพิชญ (2554) ที่ทำการ ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนบริเวณคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การท่องเที่ยวทำให้กลุ่มรอบนอกคลองอัมพวา ได้รับผลกระทบ

ทางบวกในด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดธุรกิจชุมชนมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดผลกระทบทางลบ คือ ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหามลภาวะทางเสียงเพิ่มขึ้น การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในอำเภอเกาะสมุยในความคิดเห็นของประชาชนอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของคลังขวัญ อุดลย์วิโรจน์ (2554) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเชิงบวก ซึ่งด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานของนพรัตน์ พบลาภ (ม.ป.ป.) ที่ทำการศึกษาผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อชุมชนท้องถิ่นในภาคกลาง พบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน การกระจายรายได้ และการสร้างอาชีพ และการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในจังหวัดเชียงราย ของบุษบา สิทธิการ, สิริวัฒนา ไจมา, และจันทอน คำแสน (2551) ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้นทั้งในด้านบวกและด้านลบในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งผลกระทบทางบวก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้ การสร้างอาชีพ และการศึกษาเรียนรู้ของชาวบ้าน ส่วนผลกระทบทางลบ คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบิดเบือนของศิลปวัฒนธรรม และการกระชุกตัวของรายได้

ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ผลกระทบต่อชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมในด้านเศรษฐกิจอีกด้วย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถานีฝึกนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว และถนนสาย 304 เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยว รวมถึงพื้นที่ข้างเคียง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ 4 (เขามะค่า) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (พื้นที่สวนป่าปภังชัย แปลงวังน้ำเขียว) สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ และองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมทรัพย์ จำนวนทั้งสิ้น 157 ครัวเรือน โดยเนื้อหาในแบบสอบถามต้องการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่าง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง โดยนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชน

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน

ทั้งสิ้น 157 คริวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองสโมง เป็นเวลา 21 ปีขึ้นไป มีสถานภาพเป็นหัวหน้าคริวเรือน พักอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ไม่มีบทบาทในการบริหารหมู่บ้านมีสมาชิกในคริวเรือนประมาณ 3 คน โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมในหมู่บ้านของตนเอง อันได้แก่ อาชีพเก็บของป่าขาย รับจ้าง และทำการเกษตร

การประเมินผลกระทบต่อชุมชนจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงของคริวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เป้าหมาย ผลการศึกษาประกอบด้วย 1) ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) ผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว 3) ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

1. ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำให้คริวเรือนสังคมและชุมชน ของตนเองได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้ (1) ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นกับคริวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จะส่งผลทำให้ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โดยรอบมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การขายของที่ระลึก การให้บริการห้องพัก เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าจะได้รับผลประโยชน์ในด้านนี้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 3.91 (ตารางที่ 2) ซึ่งการที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นผลทำให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้น จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 3.68 (ตารางที่ 2) ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อโอกาสในด้านต่างๆ เช่น โอกาสในการทำธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีความคิดเห็นว่าจะได้รับผลประโยชน์ในด้านนี้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (ตารางที่ 2) เมื่อพิจารณาผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับคริวเรือนในภาพรวม พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จะทำให้คริวเรือนของตนเอง ได้รับผลประโยชน์ในระดับค่อนข้างมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.72 ดังตารางที่ 2) (2) ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นกับสังคม และชุมชน พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง ส่งผลทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีชื่อเสียงอยู่ในระดับมาก ได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.25 เมื่อมีคนรู้จักพื้นที่มากขึ้นก็จะส่งผลทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาในพื้นที่มากขึ้น และเมื่อพื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวก็จะส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่มากขึ้น จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.00 (ตารางที่ 2) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสังคม และชุมชนจะได้รับผลประโยชน์ในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวยังทำให้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าลดลงอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.92 (ตารางที่ 2) ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและชุมชนในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้สังคมและชุมชนได้รับผลประโยชน์ในระดับค่อนข้างมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.72 ดังตารางที่ 2) จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานของวีระวัฒน์ ตาละนา

(2548) กล่าวคือ การจัดการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้มากขึ้น และสอดคล้องกับงานของคลังขวัญ อุดุลย์วิโรจน์ (2554) ซึ่งพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเชิงบวก ซึ่งด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ

2. ผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง กลุ่มตัวอย่างสะท้อนถึงความกังวลต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหากมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จะทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคม ดังนี้ (1) ผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาขยะในระดับค่อนข้างมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.17 ดังตารางที่ 3) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหากมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้มีผู้เดินทางเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรืออาจจะทำให้ปริมาณขยะในพื้นที่มีมากเกินไปเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลในเกี่ยวกับเรื่องของปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า และปัญหาการสูญพันธุ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง เพราะกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าเมื่อมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่จะมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลอย่างเข้มงวด จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.31 และ 2.30 (ตารางที่ 3) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางด้านบวกอันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว

รายการผลกระทบ	ระดับผลกระทบ					รวม	คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ ^{1/}	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อครัวเรือน									
1. รายได้ที่เพิ่มขึ้น	(คน) (ร้อยละ)	15 (9.60)	12 (7.60)	12 (7.60)	51 (32.50)	67 (42.70)	157 (100.00)	3.91	ค่อนข้างมาก
2. ความมั่นคงทางด้านอาชีพ	(คน) (ร้อยละ)	16 (10.20)	13 (8.30)	26 (16.60)	52 (33.10)	50 (31.80)	157 (100.00)	3.68	ค่อนข้างมาก
3. สร้างเครือข่ายเพื่อโอกาสด้านต่างๆ	(คน) (ร้อยละ)	21 (13.40)	16 (10.20)	24 (15.30)	41 (26.10)	53 (33.80)	157 (100.00)	3.57	ค่อนข้างมาก
ผลกระทบต่อครัวเรือนในภาพรวม							3.72	ค่อนข้างมาก	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการผลกระทบ	ระดับผลกระทบ					รวม	คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ ^{1/}	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม/ชุมชน									
1. ความมีชื่อเสียงของพื้นที่	(คน) (ร้อยละ)	4 (2.50)	7 (4.50)	14 (8.90)	53 (33.80)	79 (50.30)	157 (100.00)	4.25	มาก
2. การกระจายรายได้ที่เพิ่มขึ้น	(คน) (ร้อยละ)	8 (5.10)	12 (7.60)	20 (12.70)	49 (31.20)	68 (43.30)	157 (100.00)	4.00	ค่อนข้างมาก
3. การลดลงปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า	(คน) (ร้อยละ)	38 (24.20)	23 (14.60)	35 (22.30)	33 (21.00)	27 (17.20)	156 (100.00)	2.92	ปานกลาง
ผลกระทบต่อสังคม/ชุมชนในภาพรวม							3.72	ค่อนข้างมาก	

หมายเหตุ : ^{1/} คะแนนอยู่ในช่วง 1.00-1.80 หมายถึง ผลกระทบระดับน้อย
 คะแนนอยู่ในช่วง 1.81-2.60 หมายถึง ผลกระทบระดับค่อนข้างน้อย
 คะแนนอยู่ในช่วง 2.61-3.40 หมายถึง ผลกระทบระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ในช่วง 3.41-4.20 หมายถึง ผลกระทบระดับค่อนข้างมาก
 คะแนนอยู่ในช่วง 4.21-5.00 หมายถึง ผลกระทบระดับมาก

ที่มา: จากการศึกษา

ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเกิดกับทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 1.95 (ตารางที่ 3)

1) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง อาจทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคภายในพื้นที่มีราคาสูงขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากขึ้นส่งผลทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มราคาสินค้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความกังวลอยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.87 (ตารางที่ 3) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความกังวลว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนน

เฉลี่ย 2.19 (ตารางที่ 3) เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่มีทุนมากพอที่จะลงทุน หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลว่าหากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่อาจส่งผลทำให้ประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบขาดรายได้อาชีพหาของป่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 1.85 (ตารางที่ 3)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเกิดกับเศรษฐกิจในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.30 (ตารางที่ 3)

2) ผลกระทบทางด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลว่าหากมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้วจะทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความกังวลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.39 (ตารางที่ 3) และกลุ่มตัวอย่างยังสะท้อนถึงความกังวลในเรื่องปัญหาการลักขโมย และปัญหาอุบัติเหตุและการจราจรภายในพื้นที่เนื่องจากมีบุคคลภายนอกเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีความกังวลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.17 (ตารางที่ 3)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเกิดกับสังคมในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความกังวลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงทำให้ได้รับคะแนนเฉลี่ย 2.24 (ตารางที่ 3)

จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานของ วิระวัฒน์ ตาละนาค (2548) และ อรรถพล จันทร์เพ็ญ (2554) กล่าวคือ การท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานของ บุชบา สิทธิการ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวส่งผลทำให้เกิดการกระจุกตัวของรายได้

ตารางที่ 3 ผลกระทบทางด้านลบอันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว

รายการผลกระทบ	ระดับผลกระทบ							คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
	ไม่	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก	รวม		
	กังวล	ที่สุด	(2)	กลาง		ที่สุด			
(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
ผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม									
1. ปัญหา (คน) (ร้อยละ)	0 (0)	48 (30.60)	15 (9.60)	14 (8.90)	22 (14.00)	58 (36.90)	157 (100.00)	3.17	ค่อนข้างมาก
2. ปัญหา การบุกรุกพื้นที่ป่า (คน) (ร้อยละ)	0 (0)	68 (43.30)	25 (15.90)	25 (15.90)	23 (14.60)	15 (9.60)	156 (100.00)	2.31	ปานกลาง
3. ปัญหา การสูญเสียพันธุ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ (คน) (ร้อยละ)	0 (0)	67 (42.70)	32 (20.40)	21 (13.40)	15 (9.60)	21 (13.40)	156 (100.00)	2.30	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการผลกระทบ	ระดับผลกระทบ						รวม	คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
	ไม่	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			
	กังวล	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
4. อื่นๆ									
เช่น									
การ									
ลักลอบ (คน)	156	0	0	0	1	0	157		ไม่กังวล
ตัดไม้ (ร้อยละ)	(99.40)	(0)	(0)	(0)	(0.60)	(0)	(100.00)	0.03	
ผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวม								1.95	ค่อนข้างน้อย
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ									
1. ปัญหา									
ราคาสินค้า									
อุปโภคบริโภค									
โภคที่เพิ่ม (คน)	0	45	31	20	19	41	156	2.87	ปาน
สูงขึ้น (ร้อยละ)	(0)	(28.70)	(19.70)	(12.70)	(12.10)	(26.10)	(100.00)		กลาง
2. ปัญหา									
ความไม่									
เท่าเทียม									
ในการ									
กระจายราย (คน)	0	65	40	19	17	14	155	2.19	ค่อนข้าง
ได้ที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	(0)	(41.40)	(25.50)	(12.10)	(10.80)	(8.90)	(100.00)		น้อย
3. ปัญหา									
เรื่องการ									
ขาดรายได้									
จากอาชีพ									
หาของป่า (คน)	0	100	21	8	12	15	156	1.85	ค่อนข้าง
(ร้อยละ)	(0)	(63.70)	(13.40)	(5.10)	(7.60)	(9.60)	(100.00)		ข้างน้อย
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในภาพรวม								2.30	ค่อนข้างข้างน้อย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการผลกระทบ	ระดับผลกระทบ						รวม	คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	
	ไม่	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก				
	กังวล	ที่สุด	(2)	กลาง	(4)	ที่สุด				(5)
	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
ผลกระทบทางด้านสังคม										
1. ปัญหา										
แหล่งมั่ว										
สุขของ	(คน)	0	75	16	19	23	24	157	2.39	ค่อนข้างน้อย
เยาวชน	(ร้อยละ)	(0)	(47.80)	(10.20)	(12.10)	(14.60)	(15.30)	(100.00)		ข้างน้อย
2. ปัญหา										
ลักขโมย	(คน)	0	86	17	15	20	19	157	2.17	ค่อนข้างน้อย
	(ร้อยละ)	(0)	(54.80)	(10.80)	(9.60)	(12.70)	(12.10)	(100.00)		ข้างน้อย
3. ปัญหา										
อุบัติเหตุ										
และ/หรือ										
การจราจร	(คน)	0	78	30	12	19	18	157	2.17	ค่อนข้างน้อย
ติดขัด	(ร้อยละ)	(0)	(49.70)	(19.10)	(7.60)	(12.10)	(11.50)	(100.00)		ข้างน้อย
ผลกระทบทางด้านสังคมในภาพรวม								2.24	ค่อนข้างน้อย	

ที่มา: จากการศึกษา

3. ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้ครัวเรือน สังคมและชุมชนของตนเองได้รับผลประโยชน์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 70.70 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมขายอาหารและเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ 56.10 รองลงมาคือ ต้องการมีส่วนร่วมในการบริการที่พัก หรือโฮมสเตย์ คิดเป็นร้อยละ 10.20 และร้อยละ 5.70 ต้องการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เป็นต้น

โดยมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.30 ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีเงินลงทุน ขอบอยู่แบบสงบ ต้องการใช้ชีวิตแบบเดิม ไม่ต้องการให้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงเป็นแหล่งท่องเที่ยว และตนเองอายุมากแล้ว เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะว่าหากมีการจัดการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นควรจัดนอกฤดูที่ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพเก็บของจากป่า นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้การท่องเที่ยวที่จะจัดขึ้นเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด หากมีบริการที่พัก กลุ่มตัวอย่างต้องการให้จัดที่พักแบบโฮมสเตย์ เพราะคิดว่าจะไม่ทำลายวิถีของท้องถิ่นตนเอง และกลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้การท่องเที่ยวมีการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ภายในชุมชน เพื่อช่วยให้การกระจายรายได้ภายในชุมชนดีขึ้น

การอภิปรายผล

การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว และป่าเขาภูหลวงนั้น ส่งผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางบวกและทางลบ โดยผลกระทบทางบวกที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนหากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าหายนั้นพบว่า ชุมชนจะได้รับผลประโยชน์ทั้งด้านครัวเรือน สังคม และชุมชนในระดับค่อนข้างมาก และผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน คือ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางด้านสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานของวีระวัฒน์ ตาละนาถ (2548) คล้องขวัญ อุดลยวิโรจน์ (2554) และ อรรถพล จันทร์เพ็ญ (2554) ซึ่งพบว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชน และส่งผลกระทบทางด้านลบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเข้าร่วมขายอาหารและเครื่องดื่ม การมีส่วนร่วมในการบริการที่พัก หรือโฮมสเตย์ เป็นต้น

โดยการวิเคราะห์ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบทางบวกและทางลบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการประเมินมูลค่าของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนซึ่งนับได้ว่าเป็นต้นทุนทางอ้อมของโครงการเพื่อนำไปร่วมกับการประเมินความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่บิดเบือนวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรมีการกำหนดมาตรการเพื่อรองรับ และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คลังขวัญ อุดลย์วิโรจน์. (2554). ผลกระทบของการท่องเที่ยวในอำเภอเกาะสมุย ในความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นพรัตน์ พบลาก. (ม.ป.ป.). ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อชุมชนท้องถิ่นในภาคกลาง. สืบค้นจาก <http://www.tahper.or.th/Chiang%20mai/9956/51.pdf>

บุษบา สิทธิการ, สิริวัฒนา ใจมา, และจันทอน คำแสน. (2551). การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID

วิระวัฒน์ ตาละนาค. (2548). การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาสหกรณ์ไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปอง จำกัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แสงสรุค ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, อีสริยา วุฒิสินธุ์, ยุทธพงษ์ ศิริมังคละ, และสุคิด เรืองเรือ. (2558). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติทับลาน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อรรถพล จันท์เพ็ญ. (2554). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนบริเวณคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

